

Ю. С. Герасименко,
к. е. н., доцент кафедри статистики і економічного аналізу,
Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва
ORCID ID: 0000-0002-8888-7472

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.1.92

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

Y. Herasymenko,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Statistics and Economic Analysis,
Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchaeva

CERTAIN ASPECTS OF FORMATION OF ECONOMIC MECHANISM OF STATE SUPPORT
OF ORGANIC PRODUCTION OF TECHNICAL CULTURES

У статті висвітлено оцінку рівня державної підтримки сільськогосподарських підприємств у перехідний період у виробництві сої, ріпаку та соняшнику. Наводяться приклади державної підтримки органічного виробництва в різних країнах світу. Особливо підкреслюється, що перехідний період до органічного виробництва породжує значні ризики для підприємств. Це обумовлено відсутністю в зазначений період сертифікатів на органічну продукцію та відмовою від використання хімічних речовин, що негативно впливає на рівень урожайності культур. З метою їх мінімізації та стимулюванні виробництва органічної продукції виникає об'єктивна потреба в державній підтримці цього напрямку виробництва. Метою статті є оцінка рівня державної підтримки сільськогосподарських підприємств у перехідний період у виробництві сої, ріпаку та соняшнику. Автором було проведено розрахунок рівня державної підтримки сільськогосподарських підприємств в перехідний період при виробництві сої за даними 2019 року. Дослідження здійснювалось на прикладі сільськогосподарських підприємств Харківської області за даними 2019 року. Запропоновано авторський підхід для визначення державних дотацій при виробництві технічних культур на перехідний період від звичайного виробництва до органічного. В основі запропонованого підходу покладено необхідність компенсації втрат підприємств при відмові від використання хімічних засобів з врахування відповідного рівня інтенсивності виробництва. Розрахунки здійснювались по сої, ріпку та соняшнику. Всі підприємства по кожній культурі були поділені на групи за рівнем витрат хімічних речовин по кожній культурі на один гектар посівної площі. Досліджувана сукупність дорівнювала по сої — 95 підприємствам, ріпаку — 31 підприємствам, соняшнику — 496 підприємств. По сої та ріпаку було виділено дві групи, а по соняшнику — шість. Визначено, що рівень державної підтримки по сої у відповідності з запропонованою методикою може дорівнювати від 433,4 грн/га до 564,7 грн/га в залежності від рівня інтенсивності, ріпаку — від 268,0 грн/га до 286,7 грн/га, соняшнику — від 1687 грн/га до 2917,8 грн/га. Підкреслюється, що розроблена методика може бути використана при розрахунку можливих дотацій на перехідний період по іншим культурам.

The article covers the assessment of the level of state support of agricultural enterprises in the transition period in the production of soybeans, rapeseed and sunflower. Examples of state support for organic production in different countries are given. It is emphasized that the transition to organic production poses significant risks for businesses. This is due to the lack of certificates for organic products in this period and the refusal to use chemicals, which negatively affects the level of crop yields. In order to minimize them and stimulate the production of organic products, there is an objective need for state support for this area of production. The purpose of the article is to assess the level of state support for agricultural enterprises in the transition period in the production of soybeans, rapeseed and sunflower. The author calculated the level of state support for agricultural enterprises in the transition period in soybean production according to 2019 data. The study was carried out on the example of agricultural enterprises of Kharkiv region according to 2019 data. The author's approach to the definition of state subsidies in the production of industrial crops for the transition period from conventional to organic production is proposed. The proposed approach is based on the need to compensate for losses of enterprises in the refusal to use chemicals, taking into account the appropriate level of production intensity. Calculations were made for soybeans, turnips and sunflowers. All enterprises for each crop were divided into groups according to the level of consumption of chemicals for each crop per hectare of sown area. The studied population was equal to soybeans — 95 enterprises, rapeseed — 31 enterprises, sunflower — 496 enterprises. Two groups were identified for soybean and rapeseed, and six for sunflower. It is determined that the level of state support for soybeans in accordance with the proposed method can be from 433,4 UAH / ha to 564,7 UAH / ha depending on the level of intensity, rapeseed — from 268,0 UAH / ha to 286,7 UAH / ha, sunflower — from 1687 UAH / ha to 2917,8 UAH / ha. It is emphasized that the developed technique can be used in the calculation of possible subsidies for the transition period for other crops.

Ключові слова: державна підтримка, перехідний період, органічне сільське господарство, інтенсивність виробництва, дотації.

Key words: state support, transition, organic agriculture, production intensity, grants.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

За даними моніторингу, проведеного Мінекономіки, у 2019 році загальна площа сільськогосподарських земель з органічним статусом та перехідного періоду склала близько 468 тис. га (1,1 % від загальної площі земель сільськогосподарського призначення України). При цьому нараховувалось 617 операторів органічного ринку, з них 470 — сільськогосподарські виробники.

Сьогодні внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні продовжує розширюватись через основні мережі супермаркетів. Основними видами органічної продукції, яка виробляється в Україні є зернові культури, молоко та молочні продукти, крупи, м'ясо та м'ясні продукти, фрукти та овочі.

Українську органічну продукцію купують переважно країни ЄС. У 2019 році Україна посіла 2-ге місце зі 123 країн за обсягами імпортованої органічної продукції до ЄС, піднявшись на дві сходинки порівняно з попереднім роком.

Так, протягом 2019 року до ЄС ввезено 3,24 млн тонн органічної агропродовольчої продукції, більше 10 % з якої — українська. При цьому український імпорт до ЄС збільшився на 27 % — з 265,8 тис. тонн у 2018 році до 337,9 тис. тонн у 2019 році.

Найбільшими країнами-споживачами вітчизняної органічної продукції є Нідерланди, Німеччина, США, Швейцарія, Італія, Великобританія, Австрія, Польща, Чехія, Франція, Угорщина, Румунія, Бельгія, Болгарія, Литва, Канада та Данія. Українські виробники також експортують до Австралії та деякі азійські країни. Основними експортним продуктами є зернові, олійні, ягоди, гриби, горіхи, фрукти. Також експортуються макуха соняшника, борошно, олія соняшникова, шрот соняшниковий, яблучний концентрат та березовий сік [1].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню проблем державної підтримки при виробництві органічної продукції в Україні та за кордоном приділяли увагу такі вчені: Є.Ю. Білоусова [2], А.В. Вдовиченка [3], М.П. Мартинюка [4], О.М. Маслака [5], Я.О. Самсонової [6], Х. Віллер, Дж. Лерно [7] та ін. Одним з реальних заходів підтримки органічного виробництва є різні державні програми. Зазначена проблема також має широке наукове обговорення. Зокрема, підкреслюються, що державна підтримка органічного виробництва існує в багатьох країнах у межах стратегій його розвитку [8]. Так, в ЄС існує різнопланова програма державної підтримки органічного виробництва, яка включає такі програми:

1) прямих платежі; згідно з новою Спільною аграрною політикою починаючи з 2015 року усі країни-члени ЄС повинні використовувати 30 % прямих платежів для фінансування практики сталого розвитку;

2) фінансова підтримка перетворення звичайного сільського господарства на органічне відповідно до програм розвитку сільських територій (2014—2020);

3) підвищення рівня обізнаності щодо органічного землеробства згідно з метою сприяння "зеленому розвитку";

4) фінансування шкільних фруктів та овочів (SFVS) та схема шкільного молока (SMS);

5) фінансування організації торгівлі (міжнародної торгівлі) з метою підвищення обізнаності європейських споживачів про органічну продукцію, системи контролю якості та формування знань споживачів та визнання органічного логотипу;

6) наукові дослідження та інновації. Європейське сільськогосподарське інноваційне партнерство [9].

Це загальні програми на рівні Європейського Союзу. Однак, кожна країна при цьому має і свої власні особ-

Таблиця 1. Розрахунок рівня держаної підтримки сільськогосподарських підприємств у перехідний період при виробництві сої за даними 2019 року

Групи за рівнем витрат хімічних речовин	Функція залежності урожайності від рівня витрат	Рівень додаткової урожайності	Прибуток на 1 грн/ц	Рівень дотацій на 1 га, грн/га
до 2000	$y = 8,53 + 0,0048 * x$	5,8	75,1	433,4
більше 2000	$y = 12,31 + 0,0016 * x$	7,5	75,1	565,7

Джерело: власні розрахунки.

Таблиця 2. Розрахунок рівня держаної підтримки сільськогосподарських підприємств у перехідний період при виробництві ріпаку за даними 2019 року

Групи за рівнем витрат хімічних речовин	Функція залежності урожайності від рівня витрат	Рівень додаткової урожайності	Прибуток на 1 грн/ц	Рівень дотацій на 1 га, грн/га
до 5000	$y = 13,1 + 0,0012 * x$	4,4	60,7	268,0
більше 5000	$y = 18,60 + 0,0006 * x$	4,7	60,7	286,7

Джерело: власні розрахунки.

ливості в організації державної підтримки. Так, у деяких регіонах Франції можна отримати субсидії для компенсації витрат на сертифікацію та інспектування, розмір яких також залежить від регіону. У доповнення до субсидій виробники органічної сільськогосподарської продукції можуть також звертатись за податковим кредитом, проте його не можна отримати одночасно з виплатами на підтримку ведення органічного виробництва [10]. У Франції також існує відповідна методика, яка дозволяє компенсувати втрати фермерів від переходу до органічного виробництва як по окремим витратам, так і за величиною прибутку. Зокрема, на 2015—2020 року передбачено допомога органічним підприємства на рівні 900 євро/га для садівництва та цукрового буряка, 300 євро/га при виробництві однорічних трав, 450 євро/га — овочевих культур, 350 євро/га — винограда, 130 євро/га для штучних сінокосів, 44 євро/га для природних сінокосів, 900 євро/га — лікарських та прадюмерних культур [11]. Подібні виплати безумовно, не можливі в Україні в силу об'єктивних умов. Водночас вони можуть бути використані як принцип підтримки виробників.

Не тільки в розвинутих країнах світу існує державна політика, що до підтримки виробників органічної продукції. В Шрі-Ланці в 2016 році була прийнята програма "Нація, вільна від токсинів". Ця програма має трирічний термін, встановлює десять напрямків діяльності, спрямованих на поступове припинення дії токсичних хімічних речовин у сільському господарстві. В Індонезії державну підтримку отримують фермери, які займаються виробництвом органічного рису. Зокрема державна допомога надається у формі створення центрів розвитку, сприяння сільськогосподарським машинам, польової школи з інтегрованого посіву та сертифікації органічних продуктів [12]. Цікаве дослідження було проведене шляхом опитування фермерів з острова Суматра в Індонезії. Виявилось, що 90% опитаних вважають, що органічне землеробство може ймовірно зменшити дохід від сільського господарства, обсяги виробництва продукції, має складний маркетинг, є більш ризикованим, ніж звичайне сільське господарство та має більший потенціал невдачі [13]. Подібні результати дещо суперечать тим, які було наведено нами вище відносно опитування фермерів Нікарагуа. Саме тому, перехід до органічного виробництва вимагає особливої уваги не тільки від самих виробників, а і державних органів, відповідальних за розвиток аграрної сфери. Урядом Індії також прийнята програма розвитку органічного сектору, яка охоплює підтримкою 150 тис. фермерів. У Тайланді прийнята урядова політика щодо сприяння сталого сільського господарства та органічного сільського гос-

подарства. Зокрема Міністерство суспільного здоров'я на Тайланда затверджена програма "Здоров'я для всіх", яка має поширювати інформацію відносно корисності органічної продукції [14].

У Китаї планується інвестувати близько 187 млн євро тільки в освіту та навчання фермерів відносно технологій ведення органічного сільського господарства протягом 2016—2020 років. Слід відмітити, що в Китаї є власна система класифікації екологічної продукції яка включає такі групи продукції за рівнем екологічної безпеки: небезпечна, зелена їжа та органічна [15]. Однак автори дослідження стверджують, що прихильність уряду до екологічне землеробство має поверхневий характер. Причина цього пов'язана, на їх думку, в обмеженої участю громадянського суспільства в прийнятті та обговоренні, системи стандартів якості продуктів. Це в свою чергу визиває недовіру суспільства. Подібної точки зору притримувалися інші дослідники. Зокрема це стосується такого продукту як сухе молоко, де недобра споживачів може мати суттєвий вплив на обсяги споживання [16].

За результатами опитування фермерів в Європі багато з них вважають, що входження в органічний бізнес є ризиковою справою. Саме тому дії держави повинні бути спрямовані на поширення впевненості виробників у початку справи переходу до виробництва органічної продукції. Але проблема розвитку органічного ринку та державної підтримки сільськогосподарських підприємств, які вирощують екологічну продукцію в перехідний період залишається невирішеним. Тому ми вирішили більш детально дослідити рівень держаної підтримки сільськогосподарських підприємств у перехідний період при виробництві сої, ріпаку та соняшнику.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є оцінка рівня державної підтримки сільськогосподарських підприємств у перехідний період при виробництві сої, ріпаку та соняшнику.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Слід відмітити, що період переходу до екологічно чистого сільського господарства — це період від початку впровадження відповідних норм, правил і рекомендацій до сертифікації екологічно чистої сільськогосподарської та продовольчої продукції в зв'язку з переходом від традиційного сільськогосподарського укладу до екологічно чистого сільського господарства. Перехідний період може тривати 2—3 роки [17]. При цьому слід мати на увазі, що органічне виробництво може бути сертифіковане по різним культурам через різний період

Таблиця 3. Розрахунок рівня держаної підтримки сільськогосподарських підприємств у перехідний період при виробництві соняшнику за даними 2019 року

Групи за рівнем витрат хімічних речовин	Функція залежності урожайності від рівня витрат	Рівень додаткової урожайності	Залежність додаткової урожайності від рівня витрат	Модельне значення додаткової урожайності	Прибуток грн/ц	Рівень дотацій на 1 га, грн/га
До 2000	$y = 22,4 + 0,0011 * x$	1,6	$y = 0,0007x + 7,23$	8,2	204,5	1687,0
2000,1-3000	$y = 17,7 + 0,0033 * x$	8,4	$y = 0,0007x + 7,23$	9,0	204,5	1841,5
3000,1-4000	$y = 11,5 + 0,0047 * x$	16,4	$y = 0,0007x + 7,23$	9,7	204,5	1978,8
4000,1-5000	$y = 15,4 + 0,0033 * x$	14,8	$y = 0,0007x + 7,23$	10,4	204,5	2119,2
5000 -7500	$y = 15,7 + 0,0024 * x$	14,3	$y = 0,0007x + 7,23$	11,4	204,5	2333,5
більш 7500	$y = 27,1 + 0,001 * x$	10,1	$y = 0,0007x + 7,23$	14,3	204,5	2917,8

Джерело: власні розрахунки.

часу після припинення внесення хімікатів. Так, по одnorічній культурі не раніше ніж через два роки, по багаторічній культурі (крім фуражних) щонайменше, протягом трьох років, кормові культури, лук і пасовищ чи багаторічні фуражні культури через два роки. На цей час виробник перестає отримувати додаткові доходи через зменшення рівня інтенсивності виробництва та через ризики виникнення проблеми бур'янів, хвороб рослин або тварин, шкідників.

Саме виключення хімічних речовин з технологій виробництва сільськогосподарської продукції є базовим принципом подальшої сертифікації його як органічного. Виходячи з цього було також вирішено здійснити оцінки впливу витрат на мінеральних добрива та засобів вартості рослин на урожайність. Справа в тому, що урожайність — це натуральний показник ефективності, і тому його величина позбавлена впливу інфляційного фактору. Альтернативою було оцінки впливу рівня цих витрат на рівень доходу та прибутку. Останній показник акумулює в себе комплексну дію як внутрішніх факторів, так і зовнішніх.

Важливий момент пов'язаний з тим, що можливий рівень дотацій повинен враховувати рівень інтенсивності виробництва. Справа в тому, що високоінтенсивні підприємства, в разі прийняття рішення щодо переходу до органічного виробництва можуть понести значно більші втрати ніж підприємства невисокого або середнього рівня інтенсивності. Саме з метою мотивування таких підприємств необхідно впровадження подібного підходу.

Виходячи з цього, нами було визначено характер залежності між рівнем витрат хімічних засобів та рівнем урожайності відповідної культури через побудову рівняння регресії по кожній з виділених нами груп за рівнем інтенсивності виробництва. Це дасть можливість

встановити, яким чином збільшення рівня витрат по хімічним засобам впливають на зміну урожайності. Фактично мова йде про рівень втрат підприємств при відмові від даних витрат. Для того що погодитися з подібними можливими втратами заради майбутніх доходів при отримання сертифікату виробника органічної продукції підприємство має піти на ризик. Держава в цьому випадку може зменшити можливі втрати перехідного періоду частково компенсувавши дані витрати. Проблема полягає виробітку механізму такої компенсації. З нашої точки зору ця компенсація можлива при врахування, з одного боку, втрат урожайності, а з іншого — прибутку. Відносно першого фактору нами було наведено відповідний підхід до теоретичного рівня даного показника. Що стосується величини прибутку, то в цьому випадку можна використовувати середня значення прибутку в попередньому році, проіндексованого на рівень інфляції поточного року. Дослідження проводилось з використанням даних статистичної звітності сільськогосподарських підприємств Харківської області за даним 2019 року.

Перша культура по якій нами була здійснена оцінка державної підтримки при переході до органічного виробництва є соя (табл. 1). В такому випадку кількість підприємств була значно меншою — 95. Внаслідок цього всі підприємство було вирішено поділити лише на дві групи за рівнем витрат: до 2000 грн/га та більше 2000 грн/га. По кожній групі також визначено рівень дотикової урожайності, який би міг бути отриманий внаслідок використання хімічних засобів.

Її величина виявилась рівною по першій групі — 5,8 ц/га, по другій 7,5 ц/га. Враховуючи середній прибуток на 1 ц продукції на рівні 75,1 грн, це дало б можливість отримати рівень дотацій відповідно 433,4 грн/га та 565,7 грн/га.

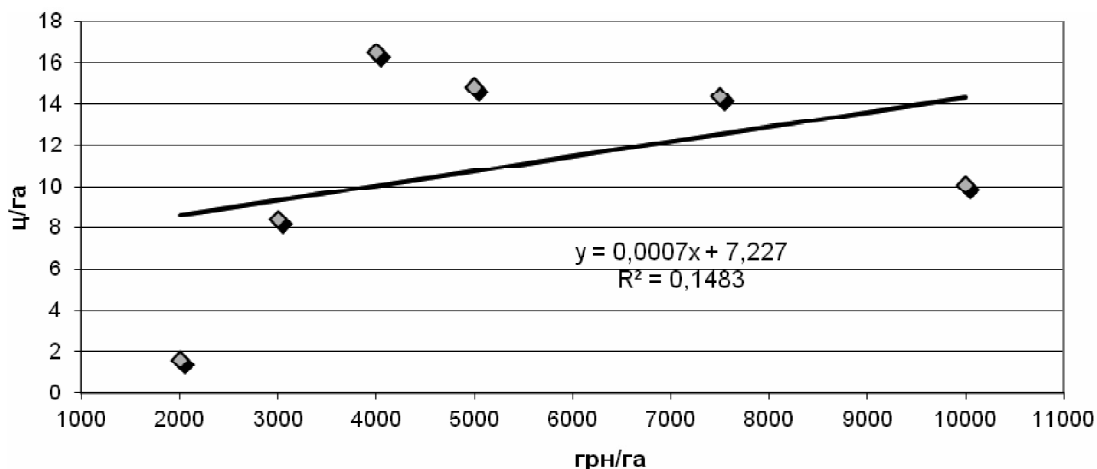

Рис. 1. Вплив рівня витрат на мінеральні добрива та засоби захисту рослин на приріст урожайності соняшнику у сільськогосподарських підприємствах Харківської області у 2019 р. (дані згруповано)

Джерело: власні розрахунки.

Друга культура, яку нами було обрано для розрахунку можливого рівня дотацій — ріпак. У цьому випадку також було виділено дві групи підприємств з рівнем витрат до 5000 грн та більш 5000 грн. Виділення саме двох груп було обумовлено незначною кількістю підприємств — 31.

Відповідно до проведених розрахунків додатково отримана урожайність ріпаку дорівнювала по першій групі 4,4 ц/га, по другій групі — 4,7 ц/га. Середній рівень прибутковості дорівнював по ріпаку — 60,7 грн/ц. Виходячи з цих параметрів, рівень дотацій по виділенним групам може дорівнювати відповідно 268 грн/га та 286,7 грн/га.

Остання культура, по якій було здійснено подібний розрахунок, — соняшник. Кількість підприємств в яких мало місце виробництво соняшнику дорівнювало 496. Така значена кількість підприємств дозволила диференціювати їх на шість груп за рівнем витрат хімічних речовин.

У такому випадку також ситуація з додатковим рівнем урожайності, який повинен бути отриманий через дію саме фактору мінеральних добрив та засобів захисту рослин, виявилась доволі різноманітною. Вона коливалась від 1,6 ц в групі з рівнем витрат до 2000 грн/га до 16,4 ц у групі з рівнем витрат 3000,1—4000 грн/га (рис. 1).

Отримане рівняння залежності має такий вигляд:
 $y = 0,0007x + 7,227$ (1).

Таким чином, ми маємо ситуацію коли в середньому зростання урожайності соняшнику в сільськогосподарських підприємствах дорівнювала в середньому 0,0007 ц/грн витрат. Отже, величина додаткової урожайності по групам за даними параметрами буде дорівнювати:

до 2000 грн/га — 8,2 ц/га;
 2000,1-3000 грн/га 9,0 ц/га;
 3000,1-4000 грн/га — 9,7 ц/га;
 4000,1-5000 грн/га — 10,4 ц/га;
 5000,1-7500 грн/га — 11,1 ц/га;
 більш 7500 грн/га — 14,3 ц/га.

У цьому випадку має місце чітка тенденція, яка логічна пов'язана з зростанням рівня витрат. Виходячи з того що середня величина прибутку на 1 ц соняшнику в сільськогосподарських підприємствах дорівнювала 204,5 грн/ц, рівень дотацій буде складати від 1687 грн/га у групі з рівнем витрат до 2000 грн/га до 2917,8 грн/га в групі з рівнем витрат понад 7500 грн. Це є найбільша величина дотацій на одиницю земельної площі серед проаналізованих нами культур. У цьому випадку головна причина цього пов'язана з значним рівнем прибутковості соняшнику. Величина прибутку дорівнювала 6021 грн/га при середній величині урожайності 29,4 ц/га. Таким чином, більший рівень прибутковості вимагає і більш високої мотивації відмови від даного рівня прибутку. Крім того, слід мати на увазі, що відмова від мінеральних добрив та засобу захисту рослин при виробництві соняшнику буде змушувати виробників більш чітко дотримуватись науково обгрунтованого плану сівозміну культур. У протилежному випадку неминуча проблема з підтримання рівня родючості ґрунтів та захисту рослин від шкідників та бур'янів. Таким чином, це дасть можливість значно покращити ситуацію з збереженням рівня родючості ґрунтів.

Запропонований методичний підхід до визначення рівня дотацій при виробництві сої, ріпаку, соняшнику може бути розповсюджений і на інші культури. В цьому випадку обмежувальним фактором виступила відсутність статистичної інформації. Також вона повинна бути розповсюджена на органічне тваринництво в тому числі через підтримку площ зайнятих органічними кормовими культурами.

ВИСНОВКИ

В Україні, як і в інших країнах світу, держава має бути активним гравцем на ринку органічної продукції з

точки зору створення механізму його підтримки. Державна підтримка екологічно орієнтованого бізнесу повинна охоплювати виробників, включати заходи щодо формування попиту на органічну продукцію та стратегічні заходи з популяризації та формування іміджу цієї продукції.

Пропонується механізм державної підтримки сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств які вирішили перейти до виробництва органічної продукції на час перехідного періоду. Цей механізм враховує можливі втрати урожаю при відмові виробників від застосування хімічних засобів і дає можливість отримати компенсацію на рівні прибутковості їх виробництва. Проведені розрахунки дали можливість визначити рівень даної підтримки виробників при виробництві сої, ріпаку, соняшнику в залежності від рівня інтенсивної їх виробництва.

Література:

1. Органічне виробництво в Україні. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/organichne-virobnictvo/organichne-virobnictvo-v-ukrayini>
2. Білоусов Є.Ю. (2015). Принципи, напрями та механізми державної підтримки розвитку органічного землеробства в Україні. Молодий вчений. № 6. С. 74—77.
3. Вдовиченко А.В. (2016). Перспективні напрями державної підтримки органічного сільського господарства в Україні. Агросвіт. № 17. С. 44—49.
4. Мартинюк М.П. (2017). Державне регулювання органічного виробництва: стан та перспективи розвитку: матеріали доповіді учасників V Міжнародної науково-практичної конференції "Органічне виробництво і продовольча безпека". — Житомир: ЖНАЕУ. С. 5—10.
5. Маслак О.М. (2014). Міжнародний досвід державної підтримки виробництва органічної продукції. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент. Вип. 8. С. 72—76.
6. Самсонова Я.О. Державно-правове забезпечення механізмів стимулювання виробництва органічної продукції. Проблеми законності. 2017. Вип. 139. С. 164—175.
7. Willer H. (2018), The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging trends / H. Willer, J. Lernoud. FiBL&IFOAM — Organic International. Germany: Medienhaus Plump, 348 p.
8. Kyrylov, Yurii et al. (2018), The world trends of organic production and consumption. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development, [S.l.], vol. 40, no. 4, pp. 514—530.
9. Potapova N., Kachurovskyy S., Ushkalenko I. and Volontyr L. (2019), Formation of management mechanisms of warehousing logistics in ukrainian aic. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development, no. 41 (3), pp. 343—353. URL: <https://doi.org/10.15544/mts.2019.28>
10. Новак Н.П. (2016). Світовий досвід державної підтримки виробництва органічної продукції. Ефективна економіка. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_6_26
11. Les chiffres cles. URL: <https://www.agencebio.org/vos-outils/les-chiffres-cles/>
12. Soetrisno Soetrisno, Djoko Soejono, Evita Soliha Hani, Anik Suwandari, Bagus Shandy Narmaditya. (2020), Challenges and Opportunities for Agribusiness Development: Lesson from Indonesia Journal of Asian Finance, Economics and Business, vol. 7, no 9. pp. 791—800.
13. Sajadian M., Khoshbakht K., Liaghati H. and Veisi, H. (2017), Developing and quantifying indicators of organic farming using analytic hierarchy process. Ecological Indicators, no 83 (February), pp. 103—111. URL: <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2017.07.047>.
14. Kramol P., Thong-ngam K., Gypmantasiri P. and Davies W.P. (2006), Challenges in developing pesticide-free and organic vegetable markets and farming systems for

smallholder farmers in north thailand, *Acta Hortic.* no. 699, pp. 243—252. DOI: 10.17660/ActaHortic.2006.699.28

15. Scott S., Si Z., Schumilas T., Chen A. (2014), "Contradictions in state-and civil society-driven developments in China's ecological agriculture sector", *Food Policy*, vol. 45, pp. 158—166, ISSN 0306-9192, <http://dx.doi.org/10.1016/j.foodpol.2013.08.002>

16. Wang, Erpeng and Gao, Zhifeng and Heng, Yan and Shi, Lijia (2019), "Chinese consumers' preferences for food quality test/measurement indicators and cues of milk powder: A case of Zhengzhou, China". *Food Policy*. Elsevier. Vol. 89 (C).

17. Міжнародні акредитовані органи сертифікації. Стандарт Міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва і переробки. URL: http://organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/V17%20Jan%20IACBs%20Equivalent%20EU%20Standard_ua.pdf

References:

1. Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine (2020), "Organic production in Ukraine", available at: <https://agro.me.gov.ua/ua/nap-ryamki/organichne-virobnictvo/organichne-virobnictvo-ukrayini> (Accessed 10 Dec 2020).

2. Bilousov, E. U. (2015), "Principles, directions and mechanisms of organic farming development state support in Ukraine", *Molodij vchenij*, vol. 6, pp. 74—77.

3. Vdovichenko, A. V. (2016), "Perspective directions of organic agriculture state support in Ukraine", *AGROSVIT*, vol.17, pp. 44—49.

4. Martinyuk, M. P. (2017), "Organic production state regulation: the status and development prospects", *Materiali dopovidej uchasnikiv V Mizhnarodnoyi naukovopraktychnoyi konferenciyi "Organichne virobnytvo i prodovolcha bezpeka"* [Materials of reports of participants of the V International scientific and practical conference "Organic production and food safety"], *ZhNAEU, Zhytomyr, Ukraine*, pp. 5—10.

5. Maslak, O. M. (2014), "International experience of the organic production state support", *Visnik Sumskogo nacionalnogo agrarnogo universitetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment*, vol. 8, pp. 72—76.

6. Samsonova, Y. (2017), "State and legal support of mechanisms to stimulate the production of organic products", *Problems of legality*, vol. 139, pp. 164—175.

7. Willer, H. and Lernoud, J. (2018), *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging trends*, FiBL&IFOAM — Organic International, Medienhaus Plump, Germany.

8. Kyrylov, Y. (2018), "The world trends of organic production and consumption", *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 40, no. 4, pp. 514—530.

9. Potapova, N. Kachurovskyy, S. Ushkalenko, I. and Volontyr, L. (2019), "Formation of management mechanisms of warehousing logistics in ukrainian aic.", *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol.41(3), pp. 343—353. <https://doi.org/10.15544/mts.2019.28>

10. Novak, N. P. (2016), "World experience of state support of organic production", *Efficient economy*, vol. 6, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_6_2 (Accessed 10 Dec 2020).

11. AgenceBIO (2020), "Les chiffres clés", available at: <https://www.agencebio.org/vos-outils/les-chiffres-cles/> (Accessed 10 Dec 2020).

12. Soejono, S. D. Hani, E. S. Suwandari, A. and Narmaditya, B. S. (2020), "Challenges and Opportunities for Agribusiness Development: Lesson from Indonesia", *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, vol. 7, no 9, pp. 791—800.

13. Sajadian, M. Khoshbakht, K. Liaghati, H. and Veisi, H. (2017), "Developing and quantifying indicators of organic

farming using analytic hierarchy process", *Ecological Indicators*, vol. 83, pp. 103—111. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2017.07.047>

14. Kramol, P. Thong-ngam, K. Gypmantasiri, P. and Davies, W.P. (2006), "Challenges in developing pesticide-free and organic vegetable markets and farming systems for smallholder farmers in north thailand", *Acta Hortic.* vol. 699, pp. 243—252. DOI: 10.17660/ActaHortic.2006.699.28

15. Scott, S. Si, Z. Schumilas, T. and Chen, A. (2014), "Contradictions in state-and civil society-driven developments in China's ecological agriculture sector", *Food Policy*, vol. 45, pp. 158—166. <http://dx.doi.org/10.1016/j.foodpol.2013.08.002>

16. Erpeng, W. Zhifeng, G. Yan, H. and Lijia, S. (2019), "Chinese consumers' preferences for food quality test/measurement indicators and cues of milk powder: A case of Zhengzhou, China", *Food Policy*, Elsevier, vol. 89.

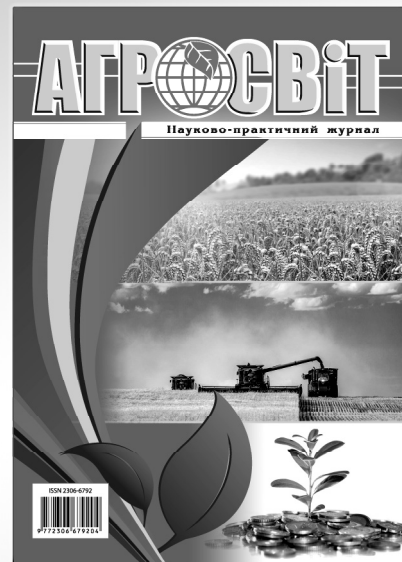
17. Organic Standard (2017), "International accredited certification bodies. Standard of International Accredited Certification Bodies for Organic Production and Processing", available at: http://organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/V17%20Jan%20IACBs%20Equivalent%20EU%20Standard_ua.pdf (Accessed 10 Dec 2020).

Стаття надійшла до редакції 28.12.2020 р.

АГРОСВІТ

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292